

ГРОДЗЕНСКІ УНІВЕРСІТЭТ

ГАЗЕТА КАЛЕКТЫВУ ГРОДЗЕНСКАГА ДЗЯРЖАЎНАГА
УНІВЕРСІТЭТА ІМЯ Я.КУПАЛЫ

№ 3 (220) 23 лютага 1995 года, чацвер

НА ВУЧОНАЙ РАДЗЕ

3 лютага адбылося чаргавое пасяджэнне Вучонай Рады універсітэта.

Са справаздачай па выніках навукова-даследчай дзейнасці універсітэта за 1994 год выступіў першы прарэктар А.К. Краўцэвіч.

Быў зацверджаны тэматычны план выпуску вучыбнай і вучебна-метадычнай літаратуры ГрДУ імя Я.Купалы на 1995 год. Дакладчыкам па гэтаму пытанню быў А.І. Вакабоеў. Таксама былі зацверджаны тэмы дысертаций і навуковыя кіраўнікі аспірантаў і ўдакладнена тэма кандыдацкай дысертациі аспіранткі без адрыва ад вытворчасці Л.С. Страбкоўскай (кіраўнік прафесар І.Я. Лепешаў).

Вучоная Рада універсітэта накіравала ў дактарантuru БДУ па спецыяльнасці 07.00.02 - «Айчынная гісторыя» першага прарэктара А.К. Краўцэвіча.

У выніку конкурса выбраныя новыя загадчыкі кафедраў:

радыёфізікі і электронікі - Рычкоў Юры Міхайлавіч;

рускай і замежнай літаратуры - Сіманава Тамара Рыгораўна.

ЭКСПРЕС-ІНФОРМАЦЫЯ

◆ На пасаду прарэктара па навуковай працы з 6 лютага прызначаны дацэнт, кандыдат фізіка-матэматычных навук **Маскевіч Сяргей Аляксандравіч**. Інтэрв'ю з новым прарэктарам чытаіце на 2-й старонцы.

◆ У аддзеле знешніх сувязяў і маркетынгу адбыліся кадравыя змены. З 1 лютага аддзел узначаліў **Захарчанка Ігар Барысавіч**.

◆ Таксама адбыліся змены і ў Вылічальным цэнтры. З 16 студзеня 1995 года абавязкі начальніка цэнтра выконвае **Яго ўдзік Канстанцін Пятровіч**.

◆ 18-19 лютага адбыўся X міжнародны турнір па грэка-рым-

скай барацьбе на прызы газеты «Гродзенская праўда». У ім прымалі ўдзел спартсмены Расіі, Харватіі, Літвы, Грузіі і Беларусі. 4 першых месца на ліку спартсменаў Прынёмання, з якіх заваявалі студэнты нашага універсітэта. Гэта **Ігар Пляўцоў** (48 кг), **Юры Мірунценка** (68 кг), **Дзмітры Лісун** (90 кг). Першыя месца ў камандным заліку і крышталёвую вазу атрымала гродзенская каманда.

◆ У красавіку ў г. Турку (Фінляндыйя) адбудзеца студэнцкая канферэнцыя People of Baltica, на якой будуць абмяркоўвацца розныя праблемы Балтыйскага рэгіёна. Навуковы аддзел і кафедры прыступілі да падбору кандыдатаў для паездкі на гэтую канферэнцыю.

Так павяялося, што ў нашым календары пазначаны самыя разнастайныя святы - Дзень моладзі, Дзень металурга, Міжнародны жаночы дзень... А вось мужчынскага дня як бы і няма. Але традыцыйна ўжо многія дзесяцігоддзі такім святам мы пічым 23 лютага - Дзень Абаронцы Айчыны.

З гэтай нагоды жадаем мошнай папове Гродзенскага дзяржаўнага універсітэта імя Янкі Купалы ўсяго наўпешшага, здзяйснення ўсіх намечаных мэтаў, здароўя, а таксама поспехай у працы!

*Прадстаўляем новага прарэктара па навуковай працы Сяргея Аляксандравіча
МАСКЕВІЧА. С.А.Маскевіч нарадзіўся ў 1953 годзе ў вёсцы Быкаўка Шчучынскага
раёна. Дацэнт, кандыдат фізіка-матэматычных навук. Жанаты, мае двух сыноў.*

"ІНТЭЛЕКТ ГРОДЗЕНСКАЙ НАВУКІ ПАВІНЕН ПРАЦАВАЦЬ НА БЕЛАРУСКУЮ НАЦЫЮ"

- Перш за ўсё дазвольце вас павіншаваць з прызначэннем на пасаду прарэктара па навуковай працы!

- Дзякую.

- Скажыце, калі ласка, ці з'явілася для вас нечаканым гэтае прызначэнне?

- У прынцыпе, маральна я быў падрыхтаваны да такога павароту падзеі, але не думаў, што гэта здарыцца так хутка.

- Раскажыце кораценька аб сабе...

- Я вучыўся ў 8-годцы ў в. Балічы, затым у Ракавіцкай сярэдняй школе. Потым паступіў у Гродзенскі дзяржаўны педагогічны інстытут па фізіка-матэматычных факультэт. Па размеркаванню застаяўся працеваць тут жа. Пасля службы ў войску паступіў завочна ў аспірантуру ў Інстытут біяхіміі. Майі навуковымі кірункамі былі Юры Міхайлавіч Астроўскі і Леанід Мікалаевіч Ківач. Тэма кандыдацкай была звязана з вывучэннем спектраспакічных характеристык і электроннай структуры вытворных тыямину (вітамін B_1). Усе гэтыя гады я працеваў ў лабараторыі малекулярнай спектраспакі кафедры агульнай фізики.

- Ці займаецца зараз навуковай дзеянасцю?

- Безумоўна. У апошні час я пішу навуковыя артыкулы і займаюся канчатковым афармленнем доктарскай дысертацыі.

- Дзе працуе ваша жонка?

- Мая жонка працуе ў АТК ПА «Хімвалакно».

- Значыцца, у вашай жонкі працы таксама ізмала. Ці дапамагае жонка ў выкананні хатніх абавязкаў?

- А як жа! У выхадныя дні дапамагаю з прыбіранием, займаюся дробным рамонтам. Што тычыцца маіх штодзённых хатніх клопатоў, то яны ўвогуле абмяжоўваюцца мышцём посуду. Часам заходжу ў прадуктовыя магазіны, калі яны яшчэ адкрытыя.

- Дарэчы, як ваша жонка аднеслася да вашай новай працы?

- З разуменнем.

- Якая вам падабаецца музыка?

- Лірyczныя песні, народныя песні, у прыватнасці, харывы.

- А чытаць вы паспяваеце пры вашай загружанасці?

- Чытаю шмат, але навуковую літаратуру. На мастацкую часу не хапае.

- Ваш любімы жанр у літаратуре?

- Люблю літаратуру гістарычную, у стылі Аляксандра Дзюма і Валянціна

Пікуля.

- Якое ваша хобі?

- Калі не гуляць у футбол, то глядзець яго па тэлевізору.

- Вы прымалі ўдзел у турніры па міні-футболу?

- Канешне.

- А якое месца заняла ваша каманда?

- Перадапошняе.

- Чаму?

- Таму што была дрэная арганізацыя, у прыватнасці, з майго боку. Не хапіла часу на гэта. Але ў будучым годзе паспрабуем выступіць лепш.

- У вас ёсьць хатнія жывёлы?

- Валісты папугайчык.

- Ён размаўляе?

- Не.

- Вы любіце вандраваць, хадзіць у лес?

- Калі з'яўляецца вольны час, збраемся ўсёй сям'ёй і адпраўляемся на прыроду.

- Ці ёсьць у вас дачны ўчастак?

- Так. Сем сотак.

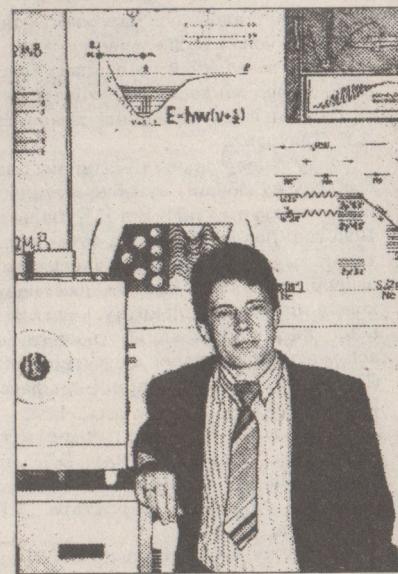
- Раскажыце аб вашых бліжэйшых планах на новай пасадзе?

- План дзеяния ў бліжэйшы час у мяне ёсьць. Перш за ўсё трэба азнаёміцца са станам навуковых даследаванняў на факультэтах і кафедрах. Для гэтага неабходна вывучыць справаздачы аб іх дзеянасці. Затым я збираюся наведаць факультеты. У першую чаргу гэта будуць біялагічны, гістарычны і правазнаўства. Там я на месцы хачу азнаёміцца са станам на навуковых даследаванняў, пазнаёміцца з кафедтвамі, выявіць найблізкія восныя праблемы, якія стаяць перад імі.

- Жадаю ўбачыць людзей, друкуючых больш за ўсё навуковай, метадычнай літаратуры, людзей, якія адказваюць за вялікія тэмы. І толькі пасля гэтага будуць сформульваны прынцыпы падтрымкі навуковых даследаванняў. Менавіта прынцыпы падтрымкі, хачу гэта падкрэсліць яшчэ раз. Мы мяркуем даць прыярытэт асобным напрамкам, якія ў выніку абмеркавання на факультэтах, рэктораце, Вучонай Радзе універсітэта будуць прызнаны найбольш перспектыўнымі.

- Натуральная, мы абавязкова будзем шукаць розныя формы падтрымкі тых вучоных, якія працујуць сёння на самым высокім узроўні. Гутарка вядзеца па ўсіх, хто сёння ўдзельнічае ў міжнародных праграмах, друкуе свае працы за мяжой. Маю падтрымку атрымаюць усе вучоныя, якія працујуць на міжнародныя прэстыж нашага вузу.

Я маю на ўвазе і тых, хто працуе ў певялікіх калектывах, а некаторыя з іх не маюць нават уласных школ. Усе яны працујуць на імідж Гродзенскага ўніверсітэта ў СНГ, Еўропе.

- Гавораць, новая мяцёлка мяце п-новаму...

- Прынцып маёй працы такі: ўсё добрае, што напрацавана майі папярэднікамі на гэтай пасадзе, павінна застацца. Самас галоўнае зарэз - захаваць здабытак універсітэта, яго інтэлектуальны патэнцыял, матэрыяльна-тэхнічную базу. Нельга грабаваць працай дзесяткай пакаленняў. Жадаю яшчэ раз усіх заспакоіць: сёння не стаіць пытанне аб закрыцці якіх-небудзь напрамкаў даследаванняў, аброспуску злучаных дзесяцігоддзямі сумеснай працы навуковых калектывоў, лабаратарый. Не і яшчэ раз nel. Іншая справа, што на павестцы дня стаіць пытанне аб стымуляванні калектываў, якія сёння страцілі перспектыву і прастойваюць без сур'ёзной справы. Інакш кажучы, там, дзе існуе фармальныя прычыны для «крутых мер», мы працануем пайсці па шляху кааперацыі, аб'яднання некаторых напрамкаў. Мая задача - знайсці новыя формы стымулявання навуковых пошукаў і распрацовак.

- Асноўная праблема сёняшняга дня - фінансаванне навуковых распрацовак. У сувязі з гэтым я мяркую, што ў выніку арганізацыйнай працы мы зможам стварыць праграмы, якія могуць быць падтрыманы на ўзроўні

Фонд алгарытмаў і праграмаў ГрДУ

рэспублікі, будуць прывабныя, у тым ліку і для замежных інвестараў. Вельмі важна знайсці магчымасць фінансавання універсітэцкай науки ў рамках Гродзенскай вобласці.

- Ішла гутарка аб наданні Гродзенскаму ўніверсітэту статуса нацыянальнага. Як вы ставіцеся да гэтай праблемы?

- Уся справа ў тым, якую сутнасць мы жадаем укласці ў гэтае паняцце - «нацыянальны ўніверсітэт». Калі мы кажам «нацыянальны ўніверсітэт» і разумеем пры гэтым арганізацыю наукаўскую працы такім чынам, каб ішло адраджэнне ўсяго нацыянальнага, беларускага, і каб людзі, якія тут працујуць, сталі вядомымі не толькі па ўсёй Беларусі, але і ў свеце, то гэта - высокародная ідэя. Гэтае начыннанне трапа падтрымліваець.

Мы павінны даць нашай прафесуры, аспірантам магчымасць развіваць свою працу неардынарна, так, каб на нас звярнулі ўвагу ўсе нашыя суседзі.

- Гэта значыць, вы маеце на ўвазе, што Гродзенскі ўніверсітэт павінен выходзіць на ўровень такіх сусветна вядомых ўніверсітэтаў, як Оксфард, Кембрыдж і іншых?

- Так. Наша мэта - інтэграцыя ў ёўрапейскую сістamu адукцыі. І сёння такія магчымасці ёсць. Існуюць праграмы, якія падтрымліваюць гэту інтэграцыю, напрыклад, праграма «Тэмпс», над якой мы зараз працуем. У нас існуюць цесныя контакты з многімі ёўрапейскімі ўніверсітэтамі, і мы збираемся іх пашыраць ва ўсіх галінах.

- Гэта, напэўна, прадугледжвае і абліен группамі выкладчыкаў, науковымі распрацоўкамі паміж ўніверсітэтамі?

- Канешне. Але перш за ўсё нам трэба знайсці фінансавыя рэзервы, хоць пакрысе, каб прыцягнуць да чытання лекцый для наших студэнтаў вядучых вучоных як з Захаду, так і СНГ, заснавальнікаў науковых школ і напрамкаў. Напэўна, можна больш зрабіць ужо сёння. А калі не спрабаваць саптурхнуць справу з мёртвай кропкі, то так сапраўды лёгка апынуча ў самаізоляцыі. Думаю, усе мы марым аб іншай мадэлі пабудовы нацыянальнага ўніверсітэта.

- Вы маеце на ўвазе, што ўніверсітэт павінен працаўаць на нацыю?

- Несумненна. І гэтая думка ў ліку асноўных у ідэалогіі пабудовы нацыянальнага ўніверсітэта. Інтелект Гродзенскай науки павінен працаўаць на беларускую нацыю.

- Хочацца верыць, што гэты пракцэ будзе праходзіць усё хутчай і хутчэй, у геаметрычнай прагрэсіі. У заканчэнне гутаркі дазвольце пажадаць вам, Сяргей Аляксандравіч, каб усё, намечанае вами ў новай пасадзе, здзейснілася.

- Далякуй.

Гутарку вялі
Н. Красніцкая і А. Сцепаненка.

I. Праграмныя прадукты пад AC MS-DOS. (IBM)

1:CLP - Інтэграванае асяроддзе для стварэння дастасаванняў, напісаных на мове СКБД «Clipper Summer'87». Убудаваны рэдактар, наладчык, настройка асяроддзя, апрацоўка памылак, інсталятар, сяброўскі інтэрфэйс.

Распрацоўшчык - Плюснін С.А.

2:FIZK - Комплекс навучальна-канцэнтрацыйных праграмаў па раздзелах «Спартыўныя базы», «Правядзенне спаборніцтваў па бегу на стадыёне», «Футбольнае судзейства» (у распрацоўцы).

Распрацоўшчык - Плюснін С.А.

3:INTEG - Навучальна-канцэнтрацыйная праграма на тэму «Рашэнне інтэгралаў з дробна-рацыянальнай функцыяй, назоўнік якой мае толькі сапраўдныя роўныя карані».

Распрацоўшчыкі - Плюснін С.А., Драгун Н.П.

4:KORVET - Комплекс праграмаў для працы з CP/M-дышкам. Дазваляе чытаць змест, капіяваць, знішчаць і перакадзіраваць файлы CP/M-дышка для працы ў AC MS-DOS і назад.

Распрацоўшчыкі - Куль Ю.А., Плюснін С.А.

5:ISTOR - Комплекс навучальна-канцэнтрацыйных праграмаў па раздзелах «Айчынная вайна 1812 г.», «Сацыяльна-эканамічнае развіццё Расіі ў першай палове 19 ст.», «Даціроўка археалагічных помнікаў па будаўнічых матэрыялах».

Распрацоўшчык - Драгун Н.П.

6:АССИСТЕНТ - Інструментальная асяроддзе для распрацоўкі педагогічных праграмных сродкаў.

Распрацоўшчык - Іваноў Я.Я.

7:BR-CATOR - Драйвер экрану і клавіятуры падтрымкі рускай і беларускай моваў.

Распрацоўшчык - Тарасевіч Ю.Г.

8:GENPT - Канструктар для стварэння псіхалагічных тэстаў.

Распрацоўшчык - Ярашэвіч I.B.

9:EXM2 - Псіхалагічны тэст

«Карэктурная праба Бурдона».

Распрацоўшчык - Кеба С.А.

II. Праграмныя прадукты пад AC MікраДОС і CP/M-80. (Карбет)

1:LAB - Праграмнае забеспячэнне для лабараторнай працы «Дыфракцыя электронаў на шчыліне».

Распрацоўшчыкі - Алякун А.У., Маскевіч С.А.

III. Праграмныя прадукты пад AC RT11. (ДВК)

1:SPECTR - Праграмнае забеспячэнне для лабараторнай працы «Вывучэнне дыфракцыі на спектрометра».

Распрацоўшчыкі - Гачко Г.А., Алякун А.У.

2:KINET - Праграмнае забеспячэнне для лабараторнай працы «Вывучэнне сцінцыляцыі на спектрометра».

Распрацоўшчыкі - Алякун А.У., Гачко Г.А.

Ліцэнзійныя праграмныя прадукты:

MS-DOS v5.0 - аперацыйная сістэма MS-DOS версія 5.0

DR-DOS v5.0 - аперацыйная сістэма DR-DOS версія 5.0

Lotus 123 v2.2 - электронная табліца

Lotus 123 v2.3 - электронная табліца

Лексікон v1.0 - тэксты працэсар

Clipper 5.01 - сістэма кіравання базамі дадзеных

Turbo Pascal v6.0 - мова праграмавання Паскаль

Norton Desktop for DOS v1.0 - інтэграванае асяроддзе для DOS

Windows v3.1 - шматзадачнае аперацыйнае асяроддзе

Quattro Pro v4.0 - электронная табліца

Object Vision v2.1 - сродак стварэння дастасаванняў у асяроддзі Windows

Zortech C v3.0 - мова праграмавання C++

Clipper Tools II - бібліягэка падпраграм для СУБД Clipper 5.01

4

ЭНЭРГІЯ ВЕТЭРАНА

Палкоўнік медыцынскай службы ў адстаўцы А.І. Яроцкі нарадзіўся 10 ліпеня 1915 года ў сям'і вясковага настаўніка. Калі хлапчуку споўнілася шэсць гадоў, ён паступіў адразу ў 3-ці клас сярэдняй школы і скончыў яе ў 14 гадоў. У 16 гадоў паступіў у Ленінградскі інстытут фізічнай культуры імя П.Ф. Лесгафта, які скончыў у 1937 годзе, потым паступіў у 1-ы Ленінградскі медыцынскі інстытут і скончыў яго ў 1942 годзе.

У 1937 годзе ўдзельнічаў у вайне з Фінляндыяй, быў паранены. З 1942 года знаходзіўся на Ленінградскім фронце, быў ваенурачом 3-га ранга. У блакадных умовах праводзіў даследчую працу па лячэнню контрактур у параненых у шпіталльных умовах. Пасля прапрыва блакады ў складзе 70 шпіталяў быў накіраваны на ўзмацненне Паўднёва-Захоўнага фронту. У ходзе перагрупоўкі войскаў увайшоў у склад 3-га Украінскага фронту, а затым Паўднёвой групы войскаў.

На ўсеармейскай нарадзе па лячэнні фізічнай культуры, адбыўшайся ў 1944 годзе ў Маскве, голоўны хірург Савецкай Арміі палкоўнік медыцынскай службы прафесар В.В. Гарынёўская ў сваім дакладзе адзначыла: «Фізіёлаг А.І. Яроцкі распрацаваў комплексны метод лячэння контрактур і ран, якія працяглы не загойваюцца».

У 1948 годзе са склада акупацыйных войскаў А.І. Яроцкі быў накіраваны ў Чырвоназнамённы венцы інстытут фізічнай культуры і спорту імя У.І. Леніна (Ленінград), дзе ў 1949 годзе абараніў дысертацыю і атрымаў вучоную ступень кандыдата біялагічных наук. А ў 1952 годзе абараніў доктарскую дысертацыю і стаў доктарам медыцынскіх наук. Паслядоўна прысвойваліся вучоныя

За ўклад у касмічную фізіялогію прафесар А.І. Яроцкі 28 кастрычніка 1992 года быў выбраны ганаровым сапраўдным членам, акадэмікам Акадэміі Касманаўтыкі імя К.Э. Цыалкоўскага. Пад яго кіраўніцтвам абаронена звыш 30 дысертацыйных прац.

За ўзорнае выкананне задання ў на фронце ўзнагароджаны ордэнам Вялікай Айчыннай вайны II ступені, трима ордэнам Чырвонай Зоркі, медалямі «За баявую заслугу», «За абарону Ленінграда» і іншымі.

Прысуджана ганаровае званне «Заслужанный работнік фізічнай культуры і спорта УзССР», ўзнагароджаны медалем К.Э. Цыалкоўскага, і за актыўны ўдзел у фізкультурным руху - Знакам Камітэта фізічнай культуры і спорту ССР.

Акадэмік А.І. Яроцкі быў выбраны ў 1994 годзе ганаровым членам міжнароднай асацыяцыі «Чалавек і рух».

У дзень Абаронцы Айчыны мы віншуем яе ветэранаў, з антузізмам працягваючых свой працоўны і творчы шлях. Анатоль Іванавіч паспяхова вядзе ў сценах універсітэта і за яго межамі педагогічную і навукову даследчую працу па праблемах процістаяння чалавека хваробе рухам ва ўмовах ваенна-паветраных і ваенна-марскіх сілаў, а таксама паветрана-дасантных злучнін.

У гады ваеннай службы да 1960 г. і пасля яе да сапраўднага часу А.І. Яроцкі актыўна распрацоўвае праблему вышэйшай нярвовай дзейнасці. У апошнія дзесяцігоддзе ён вядзе даследаванні па важнейшай праблеме жыццяздольнасці і жыцціустойлівасці сучаснага чалавека ў залежнасці ад нейра-маторнага адаптацийнага алгаритму. Зроблены грунтоўны ўклад у касмічную фізіялогію.

У дзень Абаронцы Айчыны мы віншуем яе ветэранаў, з антузізмам працягваючых свой працоўны і творчы шлях. Анатоль Іванавіч паспехова вядзе ў сценах універсітэта і за яго межамі педагогічную і навукову даследчую працу па праблемах процістаяння чалавека хваробе рухам ва ўмовах ваенна-паветраных і ваенна-марскіх сілаў, а таксама паветрана-дасантных злучнін.

Анатоль БРУСЕВІЧ

Ізноў чытаю Біблію,
Сыпіць вечар каля ног
Стамленнымі вачымі
Глядзіць распіяты Бог.

Тры сівечкі - сімвал вечнага.
І зоры за вакном
Насупраць ноц укленчыла
З малітваю на сон.

А заўтра нехта эздзіўца,
Што на пустым крыжы
Маё імя - сем літараў
Без прауды і ілжы.

* * *

Запалі, мой сябар, цыгарэту.
Адгані самоту ад сябе.
Ну і што, што скончылася лета?
Але ж ты пакуль яшчэ жывеш!

Прагаці няправільныя мэты,
Альгідзі далей ад цішыні.
Запалі, мой сябар, цыгарэту,
Сум спалі ў запалкавым агні.

Калі дрэвы бяруцца за вёслы
Сваіх ценяў, каб плыць у зъмярканье.
Я заўсёды самотны і злосны.
Бо ізноў пачынаецца ранак.

Як заўсёды паўторыцца ўчора,
Тыя ж людзі і тыя ж парадкі.
Ну іх к д'яблу. Вялікае гора -
Адзін дзень не схадзіць на заняткі...

* * *

Я не цела і я - не душа.
Я не той, хто цяпер перед Вамі
Я - агонь у халодных радках,
І я лёд (у радках пра каканыне).

Так, я ўскоды, і разам - нідзе.
Я не той, хто чытае Вам вершык.
Я - адбітак у шэрай вадзе,
У дажджлівым, запэцканым снегожні.

Фота А.Пятрова

МІНІСТРСТВА АДУКАЦІЇ І НАУКИ
РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ
МИНІСТРСТВО ОБРАЗОВАНИЯ И НАУКИ
РЕСПУБЛИКИ БЕЛАРУСЬ

220010, Мінск, вул. Савецкая, 9

тэл. 27-47-36

27.01.95 № 21-16.14/19

На №

В соответствии с поручением Кабинета Министров Республики Беларусь от 30.12.94 г. N 05/521-26 Министерство образования и науки совместно с Министерством труда, Министерством финансов и Главной государственной налоговой инспекцией при Кабинете Министров рассмотрело обращение делегатов XIX профсоюзной конференции Гродненского государственного университета и сообщает следующее.

Социальные гарантии в сфере заработной платы педагогических работников с 1 января 1994 года определены ст. 34 Закона Республики Беларусь «Об образовании в Республике Беларусь», в которой предусматривается гарантированный уровень оплаты труда с регулярной корректировкой в соответствии с изменением индекса цен и дифференцированная оплата в зависимости от уровня квалификации и результатов педагогической деятельности. Средняя ставка заработной платы педагогических работников должна быть не ниже средней заработной платы служащих в промышленности, а профессорско-преподавательского состава высших учебных заведений - как минимум в полтора раза выше этого уровня.

Однако указанная статья Закона на протяжении 1994 года не выполняется. Министерство образования и науки неоднократно ходатайствовало перед правительством по вопросу реализации статьи 34 Закона «Об образовании в Республике Беларусь».

По мнению Министерства экономики, Министерства труда и Министерства финансов Республики Беларусь выполнить на практике требование ст. 34 не представляется возможным, так как средняя ставка является расчетной величиной, а оплата труда производится исходя из уровня квалификации, образования работника и других факторов, следовательно, средняя ставка не может быть показателем уровня оплаты труда работников какой-либо определенной квалификационной категории.

Кроме того, в декабре 1992 года было принято постановление Верховного Совета Республики Беларусь «О введении в действие Закона Республики Беларусь «О внесении изменений и дополнений в Кодекс законов о труде Республики Беларусь». При этом статья 83 КЗоТ вступила в противоречие со статьей 34 (абзац 7) Закона «Об образовании в Республике Беларусь».

В связи с этим Министерство экономики совместно с Госкомтрудом и Минфином Республики Беларусь неоднократно вносили Совету Министров, а

У N1 газеты «Гродзенскі ўніверсітэт» за 1995 год быў змешчаны зварот дэлегатаў XIX прафсаюзнай канферэнцыі Гродзенскага дзяржаўнага ўніверсітэта імя Янкі Купалы да Прэзідэнта, Вярхоўнага Савета, Кабінета Міністраў Рэспублікі Беларусь. З лютага 1995 года атрыманы адказ з Міністэрства адукацыі і науки Рэспублікі Беларусь.

последний раз - Кабинету Министров предложение о внесении в установленном порядке изменений в статью 34 Закона «Об образовании в Республике Беларусь». Полагаем, что вопрос реализации статьи 34 (абзац 7) Закона должен быть вынесен на рассмотрение Верховного Совета Республики Беларусь.

Министерство образования и науки согласно с мнением Минэкономики, Минтруда и Минфина Республики Беларусь о трудности реализации технической стороны статьи 34 Закона. В связи с этим Министерство образования и науки предложило изменить формулировку абзаца 7 статьи 34 и изложить ее в следующей редакции: «Средняя заработка плата педагогических работников устанавливается не ниже средней заработной платы служащих в промышленности, а профессорско-преподавательского состава высших учебных заведений - как минимум в полтора раза выше этого уровня».

Одновременно сообщаем, что правительство республики постоянно уделяет внимание, в меру финансовых возможностей, вопросам совершенствования и регулирования оплаты труда работников образования и других бюджетных отраслей.

С 1 декабря 1993 года была повышена на 1-2 разряда тарификация педагогическим работникам и профессорско-преподавательскому составу, а с 1 февраля т.г. - отдельным работникам образования. Кроме того, постановлением Госкомтруда от 4 мая 1994 года N 53 до двух раз увеличены различного вида доплаты, установленные работникам образования, а также размеры средств, направляемых на премирование, с 10 до 15 процентов планового фонда оплаты труда.

Постановлением Совета Министров от 30 июня 1994 года N 481 с 1 августа 1994 года вновь были повышенны на 1 разряд тарифные разряды и установлены надбавки за стаж работы основным категориям специалистов образования. Были также установлены доплаты работникам, которые имеют научную степень доктора наук и кандидата наук, основным местом работы которых являются организации образования, здравоохранения и ряда других отраслей, финансируемых из бюджета, в размерах соответственно трех и одной минимальной заработной платы в месяц.

В течение текущего года неоднократно повышались доплаты низкооплачиваемым категориям работников (с 1 по 7 разряды).

С 1 января т.г. введена минимальная заработка плата и ставка первого

разряда соответственно 30000 и 33000 рублей в месяц, на основе которой рассчитываются ставки и оклады педагогических работников и профессорско-преподавательского состава, что также влияет на рост их заработной платы.

Одновременно сообщаем, что оплата труда работников предприятий, учреждений, организаций, финансируемых из бюджета, производится по разрядам и коэффициентам Единой тарифной сетки, с учетом уровня квалификации, образования и выполняемой работы, а также размера ставки первого разряда.

Распоряжением Кабинета Министров Республики Беларусь от 29 ноября 1994 г. N 445р в целях выработки предложений по совершенствованию оплаты труда работников бюджетных отраслей создана комиссия под руководством министра труда Соснова А.В., в состав которой вошли министр образования и науки Стражев В.И., председатель Республиканского комитета профсоюза работников образования и науки Чеботова Т.И. и др. Комиссии поручено разработать и представить Кабинету Министров свои предложения по совершенствованию оплаты труда работников бюджетных отраслей, в том числе и по отрасли «Образование».

Что касается выделения льготных кредитов для строительства жилья через ЖСК, то их выдача населению, начиная с 1995 года, по вновь начинаямым объектам ЖСК не планируется. Вместе с тем, в настоящее время в Кабинете Министров отрабатывается механизм предоставления дотаций и субсидий гражданам, стоящим на очереди нуждающихся в улучшении жилищных условий.

По вопросу расширения налоговых льгот в учреждениях и организациях системы образования сообщаем, что учитывая состояние экономики Республики Беларусь, Главная государственная налоговая инспекция при Кабинете Министров Республики Беларусь данное предложение не поддерживает.

По вопросу выплат работникам высших учебных заведений компенсаций для оплаты медицинских услуг и лечения сообщаем, что в соответствии с Законом Республики Беларусь «О здравоохранении» все граждане республики обеспечиваются бесплатной медицинской помощью в государственных медицинских учреждениях.

Заместитель министра

A.B. Козулин

A.I. Купрын: «Мова - гэта гісторыя народа. Мова - гэта шлях цывілізацыі і культуры»

У «Народнай газеце» ад 1 лютага 1995 г. быў надрукаваны артыкул прэзідэнта фонду Эканамічнага і палітычнага прагнавання «Стратэгія» П.Крачанкі «Справядальная любоў да сваёй краіны немагчыма без любові да сваёй мовы». Друкуючы сёння вытрымкі з гэтага артыкулу, мы запрашаем усіх, хто мае розныя меркаванні наоконт гэтага, да дыскусіі, якую мы пачынаем на старонках газеты «Гродзенскі ўніверсітэт».

«Тое, што ў другіх нарадаў успрымаецца як аксіёма, рэальнасць, дараваная Богам і лёсам, нам трэба кожны раз даказваць. Даказваць, што мы - народ, нація, дзяржава. Даказваць, што мы маєм натуральнае права на дзяржаўнасць мовы. Даказваць, што мы нікога не дыскрымініруем і што дзяржаўная мова ёсьць не што іншае, як *modus vivendi*, спосаб існавання, захавання і выжывання беларускага народа. Будзе жыць мова, значыць, будзе духунона існаваць беларускі этнас, які ніколі не знікне фізічна з твару Зямлі, «не распльвецца імлігой між чужых».

«Дзяржаўнасць мовы азначае, што афіцыйныя органы бяруць пад абарону зняслены нацыянальныя духоўныя арганізмы і дэкларуюць, што не дапусцяюць знікнення беларускай мовы. Толькі ў такім кантэксте трэба чытаць і разумець гэты Закон. На працягу дзесяцігоддзяў у нас не юрыдычна, а фактычна існавала і сёння рэальная ўжываецца адна дзяржаўная мова - руская, якая манаполізувала многія галіны грамадскага і палітычнага жыцця і з'яўляецца абсалютна дамінуючай. Увядзенне Закона аб мовах, аднаўленне дзяржаўнага статуса беларускай мовы азначае не што іншае, як толькі спрабу абсалютна неабходнага выраўнавання, пэўнага парытэту ў выкарыстанні беларускай і рускай моў. Прычым і перакананы, што на тое, каб дасягнуць яго, нам спартрабіца дзесяцігоддзі. Рускай мове ніхто і нішо не пагражае ў бліжэйшыя 50 ці 100 гадоў. Ніхто на Беларусі не супречы, каб гэта цудоўная славянская мова жыла, зіхадела яркімі фарбамі і прыносіла карысць беларусам, палікам, рускім, украінцам, лёўрэям у многіх сферах ведаў, у тым ліку і тэхнічных. Тым жа, хто збіраецца на дзяржаўную службу, прыйдзеша вывучыць і беларускую мову».

«...без Закона не абысціся. Давайце яшчэ раз уважліва праанлізуем яго, удумаемся ў тое, наколькі карактна і няспешина ён фармуе асноўныя артыкулы, мэты нацыянальнага Адраджэння. Большасць ар-

тыкулаў уводзіцца ці ўведзена ў дзялінне паступова: на працягу 3 гадоў - артыкулы пра мову дакументаў, мову ў сферы навукі, культуры, масавай інфармацыі, 3-5 мова з'яўдаў, канферэнціі, актаў органаў дзяржаўнай улады, 5 - мова справаводства і сферы аблстоўвання, 10 гадоў - мова судовага справаводства і г.д. Нязіжка ўбачыць, што з вышынізгаданага, на вялікі жаль, многае не выконваецца. На мой поглед, справа не ў тым, каб падштурхнуць гэтыя працэсы, больш актыўна выкарыстоўваць сілавыя рычагі. Лічу, што гэта было велізарнай, недараўнай памылкай. Галоўнае сфарміраваць у большасці націі ўяўленне аб наяўхільнасці, аб ектыўнай непазбежнасці гэтага працэсу для падстараочага пакалення, аб яго абсалютнай незваротнасці. Нас не цікавіць, на якой мове старойшае пакаленне размаўляе ў прыватным жыцці, нас цікавіць моладзь, дзеці, іх моўна-культурная адакванасць і падрятаванасць да жыцця. Лёс нацыянальнага Адраджэння вырашаецца і будзе вырашацца перш за ўсё навучальными ўстановамі ўсіх тыпаў, і толькі дзяяцві ўм можна разлічваць на поспех. Зразумела, павінны быць створаны ўсе ўмовы для абалоднання рускай, польскай, украінскай, лёўрэйскай, татарскай, літоўскай, латышскай мовамі для тых, хто лічыць адну з іх роднай».

«Жыццё пацвердзіла - Закон жыве і працуе, і з часам яго прыніцця, з яго зместам і тэмпамі рэалізацыі мы, здаецца, не памыліся. Магу сказаць, што эксперты Савета Еўропы і іншых міжнародных арганізацый, аналізуючы змест Закона, адзначылі яго талерантні, карэктны падыход да пашырэння сферы ўжывання беларускай мовы. Дастатковая парадаўніца яго з закандаўствам па дадзенай праўлеме, якое прынята ў Латвіі і Эстоніі, каб пераканацца ў гэтым».

Увогуле трэба адзначыць, што моўная сітуацыя на Беларусі настолік складаная, што, па сутнасці, не мае аналагу ў Еўропе, не падпадае пад паняцце «тыповая сітуацыя». Нідзе ў Еўропе мова карэннага

населенніцтва не знаходзілася бы такім занядбаным, ганебным стане, у такім крызісным стане. Говорачы пра неабходнасць дзяржаўнага двухмоўя, даволі часта спасылаюцца на прыклад Швейцарыі. Гэта некаректнае парападанне. Беларусь - унітарная дзяржава. Швейцарская Рэспубліка як канфедэральныя гісторычныя фарміравалася на працягу стагоддзяў з трох самастойных частак - німецкай, французскай і італьянскай з ўзделам старажытнага рэгіёна мансага субстрату».

«Ствараючы Закон, добра разумелі, што сёння мы - у апошнія мяжы. Пераступім яе, і зінінем як народ, як унікальная, непаўторная суккупнасць старажытнага славянскага этнасу. Нідзе больш у свеце німа магчымасці самазахавання беларускай адметнасці, нацыянальной мовы. Прыніцце спачатку Закона аб мовах, а потым наданне беларускай мове статуса дзяржаўнай на канстытуцыйным узроўні (арт. 17 Канстытуцыі Рэспублікі Беларусь) - меры, накіраваныя на недапушчэнне злікнення, смерці беларускай мовы. Па вялікім рахунку, выкарыстоўванне беларускай мовы ў органах дзяржаўнай улады і кіраванні, адпаведнымі службовымі асобамі пры разлічэнні імі сваіх службовых функцый можа сведчыць аб іх ляляннасці да беларускай дзяржавы. Асаблівая адказнасць укладаецца на першых асобах дзяржавы, прыклад якіх для сваіх падначаленых мае выключнае значэнне. Нездарма гаворыцца: «Будзе размаўляць кіраўніцтва, будзе размаўляць і народ». Тоё, што А.Г.Лукашэнка цураеца беларускай мовы, не можа быць признана нормальнай з'яві».

«Я не паверыў вачам, калі прачытаў тое, што было сказана 1 снежня минулага года А.Г. Лукашэнкам у Гомелі на сесіі гарсавета: «Людзі, якія размаўляюць на беларускай мове, не могуць рабіць нічога, як толькі размаўляць на беларускай мове. Тому што падбеларускі нельга выказаць нешта вялікае. Беларуская мова - бедная мова. У свеце існуе толькі дзве вялікія мовы - эта руская і англійская». Якая абрашае тых, хто жыве сёня! Якая абрашае ўсіх нашага народа - носьбіта мовы, які на працягу стагоддзяў сяяў, будаваў, барапіў. Бацькаўшчыну, ствараў выдатныя ўзоры мастацкіх твораў, навуковыя вынаходствы, гадаваў дзяцей і іншай мовы не ведаў, акрамя беларускай. А як быць з нашай сёняшнічай вёскай, якая, нягледзячы на ўсё,

захоўвае беларускасць? Што, і яна пічога не ўмее, у тым ліку працаўцаў? Німецкі пісменнік Г. Лаубэ, сібіра Г. Гейне, аднойчы трапіла сказаў: «Нападаць на мову народа - гэта значыць нападаць на яго сэрца».

У гэтай сувязі хачу напомніць А.Г. Лукашэнку, што ён далёка не першы, хто начаў барацьбу з беларускай монай. Гэта мы, як гаворыцца, праходзілі ўжо ў нашай шматпакутнай гісторыі. Паслухайце, якія знаёмы матывы. «Іх мова з'яўляецца настолькі цяжкай і нераспрацаванай, што яна не можа быць мовай школы і органаў кіравання». Хто б вы думалі сформуляваў такі бліскучы перл? Юзэф Пілсудскі, 18 жніўня 1926 года, у афіцыйным выступленні на пасяджэнні польскага ўрада».

«Але былі, ёсьць і будуть іншыя, не менш вядомыя людзі, якія зусім інакші ставіліся і ставіцца да нашай мовы. Вялікі польскі і славянскі наэт, наш знакаміты зямляк Адам Міцкевіч, якому ў свеце пастаўлена больш за 40 помнікаў, не выпадкова быў у захапленні ад беларускай мовы, мовы свайго дзяцінства, і лічыў яе «самай гарманічнай з усіх славянскіх моў, найменш змененай». Уважліва паслухаем пана: «На беларускай мове гаворыць каля 10 мільёнаў чалавек; гэта самая багатая і самая чыстая гаворка, яна ўзікла даўно і цудоўна распрацавана. У пеўрыяд незалежнасці Літвы вялікія князі карысталіся ёю ў сваёй дыпламатычнай пераціўкі». Ёсьцівесткі, што ў 40-я гады 19-га стагоддзя ў Францыі, выкладаючы ў Калеж да Франс курс славянскага мовазнаўства, ён чытаў лекцыі і аб беларускай мове».

«А як сёня не ўспомніць наших сябров - рускіх прафесараў у Мінску, Віцебску, Горках, якія ў 20-я гады за лічаныя месяцы, закладваючы падмуркі многіх нацыянальных наўуковых школ, пераходзілі на беларускую мову выкладання самых складаных тэхнічных і сельскагаспадарчых дысцыплін. Добра знаёмы і з патрыятычным падыходам дзесяткі дактароў і кандыдатаў науку з Тэхналагічнага універсітэта, рускіх па нацыянальнасці, якія абсалютна свядома зрабілі выбар на карысць беларускай мовы. Давайце ўславім сёня гэтых і многіх іншых людзей, супраўдных інтэлігентнаў. Перакананы, што галоўная рыса інтэлігентнасці - гэта разуменне болю іншага чалавека, іншага народа, спачуванне і падтрымка яго».

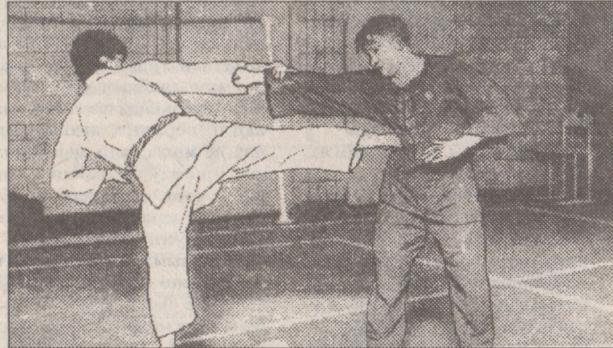
СПАРТЫЎНЫЯ ПАДЗЕІ

8

• 11-15 студзеня ў Гомелі адбыўся Чэмпіянат РБ па грэка-рымскай барацьбе. Чэмпіёнам рэспублікі стаў Віталь Жук. Другія месцы занялі Юры Мірунценка, Аляксандар Сідарэнка.

• На міжнародным турніры на прызы Івана Паддубнага ў Пярмі Аляксандар Сідарэнка таксама ўзняўся на другую прыступку п'едэстала гонару, уступіўшы двухкратнаму чэмпіёну свету, прызёру Алімпійскіх гульняў Гогі Кагуашвілі.

• 2-4 лютага ў Мінску прайшоў зімовы чэмпіянат РБ па лёгкай атлетыцы. Прыйдзял чэмпіянату стала студэнтка факультета фізічнай культуры Вольга Гарбаль на дыстанцыі 800 м. На дыстанцыі 1500 м троцяе месца заняла студэнтка

матэматычнага факультета Наталля Жыгала. Упершыню выканану нарматуў майстра спорту РБ па скаках у вышынню Валеры Герасімчык.

• На спаборніцтвах у Брэсце чэмпіёнкай рэспублікі ў кіданні молата стала студэнтка факультета фізічнай культуры Святлана Судак.

Спартыўны клуб

Алена Руцкая

Перакаці - поле

На ўзмежку, дзе шасцелі каласы,
Гнаў вецер кусцік Перакаці-поля.
Колас малады, наставіўшы вусы,
сказаў:

- Во ўжо каму раздолле!
Хоць свету паглядзіць -
хацеў бы я так жыць.

А Перакаці-поле, увагаю ўсцешана такой,
дае параду:

- Дружка мой!

Усяму прычынаю тваё карэнне,
яно цябе так прыкавала да зямлі.
Мне ж без яго так хораша - зірні!

Пакінь, гаротнік, гэтае ярмо,
і разам мы у свет пабежымо.

Каб дурату ўчыніць,
хапае і хвіліны.

Наш Колас адараўся ад сцябліны
і за дарадцам пакаціўся ўслед,
ды воляю парадаваўся мала -
канава брудна яго падпільнавала.
Пра родны кут, падмурак, карані
гаворана спрадвек
і згодны ўсе,
ды не паменела ахвотнікаў маніць,
што лёс іх паўз канаву пранясе.

Аўтары надрукаваных матэрыялаў нясуць адказнасць за падбор і дакладнасць прыведзеных фактав, цытатаў, эканамічных даных, асаўстыкі імянаў, геаграфічных назваў і іншай інфармацыі, а таксама за тое, каб у матэрыялах не ўтрымлівалася даных, якія не падлягаюць адкрытай публікацыі. Рэдакцыя можа друкаваць артыкулы ў парадку абмеркавання, не паздряляючы пункту гледжання аўтара.

Nаш адрес:

230023, г. Гродна, вул. Ажэшкі, 22, пакой 404. Тэл. 44-72-97

АБ'ЯВА

Фотаклуб «Гродна» аб'яўляе набор у фоташколу.
Звязтайдзяся ў пакой 119 да Пятрова А.І.

ATTENTION

American Council on Cooperation in the field of Education and Language Studies (ACTR/ACCELS) organizes 1995 Summer Language Teacher Exchange Programme and invites applicants till the 2nd of March, 1995.

Applicant must be University teacher of English with at least 5-year experience. He or she must pass successfully TOEFL exam. Non-visitors of USA are most welcome.

It will be 6-week intensive language programme.

Travel expenses, meal, accommodation and medical insurance will be paid by American side. •

More detailed information is accessible in room No 302.

Foreign Dept.

⊕ Хочаш ведаць цану грошай - пасправуй іх пазычыць.

⊕ Ілжа можа ўжо абегчы ўесь свет, пакуль праўда толькі завязвае чаравікі.

⊕ Кірлл і Мефодый стварылі славянскую азбуку і сталі бессмртнымі. А некаторыя аўтары іспісалі тысячы лістоў гэтай азбукай, і ніхто іх не ўспамінае пасля смерці.

⊕ Сатыра - гэта філасофія, якая ўсміхаецца.

⊕ Перад тым, як радавацца, што скінулі тырана, правер, хто яго скінуў.

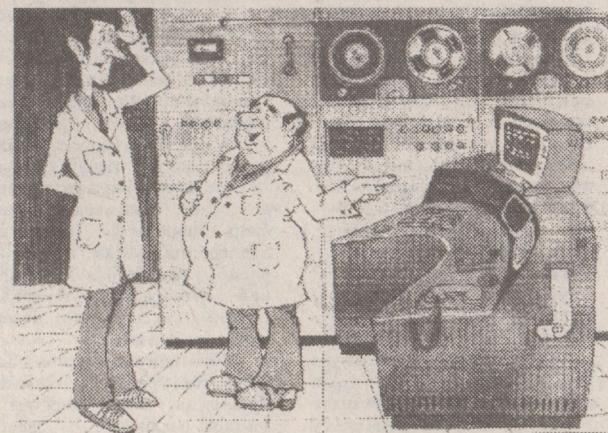
⊕ Перад тым, як пачаць гаварыць, пачытай хады б слоўнік.

⊕ Якім бы не было ваша здароўе, яго хопіць да канца жыцця.

⊕ У барацьбе са сваімі думкамі іншы раз дабіваюцца поспеху.

⊕ Крык моды іншы раз бывае прычынай нямых сцэн.

⊕ Выдаўшы дачку замуж, не хваліцца, што яна не ўмее гатаўца: яшчэ невядома, ці здольны жаніх зарабіць на абед.

- Как только загорится эта штуковина, ты поверни ту фиговину, опусти крышечку, а бобышечку сунь в дырочку ...

⊕ Пачуці прыходзяць і ўходзяць, а жонка застаецца.

⊕ Природа возьме сваё. Калі паспее.

Рэдактары

**Н.КРАСНІЦКАЯ,
А.СЦЕПАНЕНКА.**

**Камп'ютарная вёрстка
А.СЯМЁНАЎ.**

Газета выходзіць адзін раз у месяц.
Аб'ём газеты - адзін друкаваны аркуш.
Здана ў набор 20.02.95г.

Заказ №725
Наклад 500
асобнікаў.

Газета набрана і зёрстана на камп'ютарнай тэхніцы выдавецкага аддзела Універсітата, адрукавана ў Гродзенскай абласной узбуйненай друкарні, Гродна, вул. Паліграфісту, 2. Рэгістрацыйнае пасведчанне 421.

Заснавальнікі: Вучоная Рада
універсітата, прафкам супрацоўнікаў,
прафкам студэнтаў.